بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق

سەرۆکایەتی هەرێم

سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیاری

ژمارە (24) ساڵی 2008

## یاسای رۆژنامەگەری لە کوردستان

بە پێی برگەی (1) ی ماددەی (10) ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (1)ی ساڵی 2005 ی هەموارکراو و بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستان – عێراق کردویەتی خولی دووەمی دانیشتنی ژمارە (4) لە 22 /9/2008 بریارماندا بە دەرکردنی:

**ژمارە (35)ی ساڵی 2007**

**یاسای رۆژنامەگەری لە کوردستان**

**بەشی یەکەم**

**پێناسەو پرەنسیپەکان**

**ماددەی یەکەم:**

بۆ مەبەستی ئەم یاسایە زاراوەکانی خوارەوە ماناکانیان لە بەرامبەردا هاتووە:-

یەکەم: هەرێم : هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

دووەم : سەندیکا : سەندیکای رۆژنامەنووسانی کوردستان.

سێیەم: نەقیب : نەقیبی رۆژنامەنووسانی کوردستان.

چوارەم: رۆژنامەگەری: پیشەی رۆژنامەگەرییە لە کەناڵە جیاوازەکانی راگەیاندندا.

پێنجەم: رۆژنامەنووس: هەرکەسێك کە لەبواری رۆژنامەگەرییدا لە هەر کەناڵێکی ڕاگەیاندندا کار دەکا.

شەشەم: رۆژنامە: هەر چاپکراوێك کە بە شێوەیەکی خولی و بە ناوێکی دیاریکراو و بە ژمارەی ڕیز بەندو بەرێکوپێکی دەربچێ و دابەش بکرێ.

**ماددەی دووەم:**

یەکەم: رۆژنامەگەری ئازادەو هیچ سانسۆرێکی لەسەرنییە و ئازادیی دەربڕین و بلاوکردنەوە بۆ هەموو هاوولاتیان دەستە بەرە، لە چوارچێوەی رێزگرتنی ماف و ئازادییە تایبەتیەکانی تاکەکانو تایبەتمەندیی ژیانیان بەپێ ی یاساو پابەند بوون بە ئیتیکی رۆژنامەگەری بەپێی بەلێننامەی فیدراسیۆنی نێودەولەتیی رۆژنامەنووسان (ساڵی 1954 هەموارکراو)

دووەم: رۆژنامەنووس بۆی هەیە لە سەرچاوە جیاوازەکانەوە هەر زانیارییەك کە بایەخی بۆ هاولاتیان هەبێو پەیوەندییان بە بەرژەوەندیی گشتیەوە بێ وەدەست بێنێ بەپێ ی یاسا.

سێیەم: سەبارەت بەو داواکارییانەی دەخرێنە بەردەم دادگا رۆژنامەنووس بۆی هەیە سەرچاوەی زانیاری، یان ئەو هەوالانەی کە بەدەستیان دێنێ نهێنیان بپارێزێ، مەگەر دادگای تایبەتمەند بە پێچەوانە بڕیار بدا.

چوارەم : هەر کەسێکی سروشتی یا مەعنەوی مافی خاوەنداریێتیی رۆژنامەی هەیە و دەتوانێ بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەری بکا.

پێنجەم: رۆژنامە قەدەغە ناکرێ و دەستی بەسەردا ناگیرێ.

## بەشی دووەم

## مەرجەکانی دەرکردن ودەستبەرداربوون لە رۆژنامە

**ماددەی سێیەم:**

**دەرکردنی رۆژنامە پێویستی بەم مەرجو رێکارانەی خوارەوە هەیە :**

**یەکەم: خاوەن ئیمتیاز یان دامەزرێنەرەکەی راگەیاندنێك لە دوو رۆژنامەی رۆژانەی هەرێم بلاّوبکاتەوە، کە ناو و نازناو و رەگەزنامە و شوێنی نیشتەجێبوونی خاوەن ئیمتیاز یاخود، دامەزرێنەر و ناوی رۆژنامەکە وئەو زمانەی کە پێی بلاّودەکرێتەوە، لەگەلّ ناوی سەرنووسەر وماوەی دەرچوونی تێدا بنووسرێ. راگەیاندنەکەش بە بەیانی دەرکردنی رۆژنامە دادەنرێ.**

**دووەم: دەشێ خاوەن هەر بەرژەوەندییەك لە دەرکردنی رۆژنامەکە ناڕازی بێ و بۆی هەیە لە ماوەی (30) رۆژ لە مێژووی بلاّوبوونەوەی راگەیاندنەکەوە لەلای دادگای تێهەلّچوونەوەی ناوچەکە لە هەرێم بە سیفەتی پێداچوونەوە ناڕەزایی تۆمار بکات و بە پێچەوانەوەش دەرکردنی رۆژنامەکە بە پەسندکراو دادەنرێ.**

**سێیەم: پێویستە خاوەن ئیمتیاز یان دامەزرێنەرەکەی ، بەیاننامەی دامەزراندن پێشکەش و لە سەندیکای رۆژنامەنووسان تۆماری بکا، لەگەلّ بەدەرخستنی سەرچاوەی ئەو لایەنەی داراییەکەی لێ دابین دەکا و سەندیکاش وەزارەتی رۆشنبیریی لێ ئاگادار بکاتەوە.**

**چوارەم: ئەو کەسەی کە نیازی دەرکردنی رۆژنامەی هەیە، دەبێ لە ڕووی یاساییەوە شایستەیی ( ئەهلیەت)ی تەواوی هەبێ.**

**پێنجەم: نابێ لە هەرێمدا دوو رۆژنامە بەیەك ناو دەربچن.**

**شەشەم: پێویستە خاوەن ئیمتیاز یان دامەزرێنەرەکە لە شوێنێکی دیاری رۆژنامەکە بەشێوەیەکی روون ناوی خۆی و سەرنووسەر و شوێن و مێژووی دەرچوونی رۆژنامەکە و ناوی ئەو چابخانەیەی کە لێی چاپ دەکرێ بلاّو بکاتەوەو**

راگەیاندنێك لە هەر گۆڕانكارییەك، یان هەمواركردنێك لەسەر ناوەرۆكی بەیانی دامەزراندن رووبدات لە ماوەی (30) سی رۆژ لە رێكەوتی گۆرانكارییەكە، یان هەمواركردنەكەدا بلاوبكاتەوە.

**ماددەی چوارەم:**

بەپێی ئەم مەرجانەی خوارەوە هەر رۆژنامەیەك سەرنووسەرێكی دەبێ و سەرپەرشتیی ئەو بابەتانە دەكا كە تیایدا بلاودەكرێنەوە:-

یەكەم: دەبێ رۆژنامەنووس بێ و زمانی رۆژنامەكە بەخوێندنەوەو نووسین بزانێ.

دووەم : سەرنووسەرو نووسەر بەرپرسیارێتیی مەدەنی و سزایی ئەو بابەتانەیان لە ئەستۆدایە كە بلاو دەكرێنەوە، هەرچی خاوەن ئیمتیازە بەرپرسیارێتیی مەدەنی دەكەوێتە ئەستۆ، بەلام ئەگەر بەشداریی لە نووسینی رۆژنامەدا كرد ئەوا هەمان بەرپرسیارێتیی سەرنووسەر هەلدەگرێ.

**ماددەی پێنجەم:**

لەگەل رەچاو كردنی ئەو رێكارانەی كە دەقەكەیان لەم یاسایەدا هاتووە، خاوەن ئیمتیاز مافی ئەوەی هەیە واز لە هەموو، یان هەندێك خاوەندارێتی خۆی بۆ كەسێكی دیكە بێنێ، بەمەرجێك وازهێنەر پێش (30) سی رۆژ لە مێژووی دیاریكراو لە وازهێنانەكەی ئاگادارییەك لە رۆژنامەیەكی رۆژانەدا بلاوبكاتەوە.

**بەشی سێیەم**

**وەلامدانەوەو راستكردنەوە**

## ماددەی شەشەم:

یەکەم: ئەگەر رۆژنامە زانیاریی نادروستی بڵاوکردەوە، ئەوا ئەو کەسەی کە بابەتە بڵاوکراوەکەی پێ پەیوەستە، یاخود یەکێك لە میراتگرانی، یان ئەوەی لە رووی یاساییەوە جێگریەتی بۆی هەیە داوای راستکردنەوەی بکاو وەڵامی هەواڵ، یان وتارەکە بداتەوە. پێویستە سەر نووسەریش راستکردنەوە، یاخود وەڵامدانەوەکە لە یەکێك لە دوو ژمارەی دوای مێژووی گەیشتنی وەڵامەکە لە هەمان جێ و بە هەمان پیت و هەمان ئەو قەبارەیەی کە پێی بڵاو کراوەتەوە بڵاو بکاتەوە.

دووەم: پێویستە رۆژنامە وەڵامدانەوە یان راستکردنەوە بڵاوبکاتەوە، بە پێچەوانەوە بە برێك پارە کە لە (1,000000) یەك ملیون دینار کەمترو لە (2.000000)دوو ملیون دیناریش پتر نەبێ غەرامە دەکرێ.

سێیەم: سەرنووسەر بۆی هەیە وەڵامدانەوەکە یان ئەو راستکردنەوەیەی بە پێی برگەی یەکەم و دووەمی سەرەوە بۆی دێت لەم حاڵەتانەی خوارەوە بڵاونەکاتەوە:

1- ئەگەر رۆژنامەکە بەر لەگەیشتنی وەڵام، یان راستکردنەوەکە، بابەتە بڵاوکراوەکەی بەشێوەیەکی وردو تەواو راستکردبووەوە.

2- ئەگەر وەڵامدانەوە، یان راستکردنەوەکە بە ناوێکی خوازراوەوە بێ، یان بە زمانێکی جیا لە زمانی بابەتە بڵاوکراوەکە نووسرابوو.

3- ئەگەر ناوەرۆکی وەڵامدانەوەو راستکردنەوە پێچەوانەی یاسا بێ.

4- ئەگەر وەڵامدانەوە، یان راستکردنەوە دوای (90) نەوەد رۆژ لە بڵاوکردنەوەی هەواڵ، یان وتارە وەڵامدراوەکە گەیشت.

## بەشی چوارەم

## ماف و ئیمتیازەکانی رۆژنامەنووس

### ماددەی حەوتەم:

یەکەم : رۆژنامەنووس سەربەخۆیە و لە بەجێهێنانی ئەرکە پیشەیەکەی هیچ دەستەڵاتێکی بەسەرەوە نییە جگە لە دەستەڵاتی یاسا.

دووەم: نابێ ئەو ڕاو بۆچوونەی کە لە لای رۆژنامەنووس دەردەچێ، یان ئەو زانیارییانەی کە بڵاویان دەکاتەوە ببنە هۆی تێکدانی باری ژیانی، یان زیان بەخۆی و مافەکانی بگەیەنێ.

سێیەم: رۆژنامەنووس مافی ئەوەی هەیە سەرچاوەی زانیارییەکانی ئاشکرا نەکا، تەنها بەبڕیاری دادوەری نەبێ.

چوارەم: رۆژنامەنووس مافی ئامادە بوونی لە کۆنگرەو چالاکییە گشتییەکاندا هەیە.

پێنجەم: هەر کەسێکێك بەهۆی کارەکەیەوە سووکایەتی بە رۆژنامەنووس بکا، یان دەستدرێژیی بکاتە سەر ئەوا هەمان ئەو سزا یە دەیگرێتەوە کە بۆ دەستدرێژیکردنە سەر فەرمانبەرێك لە کاتی یان بەهۆی بەجێهێنانی ئەرکەکانی دانراوە.

شەشەم: ئەگەر گۆڕانکارییەکی بنەڕەتی لە سیاسەتی ئەو رۆژنامەیە روویدا کە رۆژنامەنووسەکە کاری تێدا دەکا، یان بارودۆخی گرێبەستییەکەی گۆڕا، رۆژنامەنووس بۆی هەیە ئەو گرێبەستە یەك لایەنە هەڵبووەشێنێتەوە، بە مەرجێك(30) سی رۆژ پێش ئەو هەڵوەشاندنەوەیە ئاگاداری رۆژنامەکە بکاتەوە، بێ ئەوەی مافی رۆژنامەنووسەکە لە قەرەبوو کردنەوەدا بفەوتێ.

حەوتەم: پێویستە دەزگاکانی ڕۆژنامەگەری و بەڕێوەبەرایەتی ڕۆژنامەکان پابەندی هەموو ئەومافانە بن کە لە یاسا بەرکارەکان و گرێبەستی پەسندکراو لەلایەن سەندیکای ڕۆژنامەنووسان بۆ ڕۆژنامەنووسان دیاریکراون.

هەشتەم: لە بارێکدا ئەگەر ڕۆژنامەنووس هەموو مۆڵەتە ئاساییەکانی، یان هەندێکیانی دوای کۆتایی ساڵی دارایی وەرنەگرتبوو، ئەوا ئەو پارەیەی پێدەدرێ کە دەیکەوێ بە مەرجێك لە مووچەی مانگێکی پتر نەبێ.

نۆیەم: لە کاتی تووشـــبوونی ڕۆژنامەنووس بە نەخۆشی وپێکان لە کاتی ڕاپەڕاندنی ئەرکەکەی، یان لە پێناویدا ئەو دەزگا ڕاگەیاندنەی کە کاری تێدا دەکا، خەرجی چارەسەر کردنی دەکەوێتە ئەستۆ.

دەیەم: ئەگەر ڕۆژنامەنووس لە ڕۆژانی پشووی فەرمیدا کاری کرد، پێویستە ئەو دەزگا ڕۆژنامەگەرییەی کاری تێدا دەکا قەرەبووی ماددی ئەو ڕۆژانەی بۆ بکاتەوە بە بڕی کرێی دوو ڕۆژ بۆ هەر ڕۆژێك.

## بەشی پێنجەم

## پشتەوانە (حەسانە)

**ماددەی هەشتەم:**

یەکەم: لەکاتی گرتنەبەری ڕێکاری یاسایی بەرامبەر بە ڕۆژنامەنووس کە بەکارێك تۆمەتبار دەکرێ پەیوەندی بە پیشەکەیەوە هەیە، سەندیکای لێ ئاگادار دەکرێتەوە.

دووەم: نابێ لێکۆڵینەوە لەگەڵ ڕۆژنامەنووس بکرێ، یا شوێنی کارو ماڵەکەی بپشکنرێ لەبەر ئەو هۆیەی لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە مەگەر بە بڕیاری دادوەریی نەبێ و نەقیب یان ئەوەی بە شێوەیەکی یاسایی جێی دەگرێتەوە بۆی هەیە لە کاتی لێکۆڵینەوەدا ئامادەبێ.

سێیەم: لە هەر لێکۆڵینەوەیەکی سزاییدا، نابێ دیکۆمێنت و زانیاری و بەیاننامەو پەڕاوگەکانی رۆژنامەنووس بە بەڵگەی تۆمەتبارکردن لە دژی بەکاربهێنرێ، تەنیا مەگەر پەیوەندییان بە بابەتی سکاڵای تۆمارکراو لە دژی رۆژنامەنووسەوە هەبێت.

چوارەم: نووسینو بلاوکردنەوە لەسەر کارەکانی فەرمانبەر یان کەسێکی ڕاسپێردراو بۆ خزمەتگوزاری گشتی یان، سیفەتی نوێنەرایەتی گشتی هەبێ تاوان نی یە ئەگەر هاتو بلاوکردنەوەکە لە چوارچێوەی ئەرکی فەرمانبەریو خزمەتی گشتیو نوێنەرایەتی دەرنەچێ بەو مەرجەی بەلگەی سەلمێنەری دانە پالییان لەسەر هەبێ.

پێنجەم: نابێ دوای تێپەڕبوونی(90)نەوەد رۆژ لە مێژووی بڵاوکردنەوە هیچ جۆرە رێکارێکی یاسایی لە بەرامبەر رۆژنامەنووس بگیرێتەبەر.

**ماددەی نۆیەم:**

یەکەم: رۆژنامەنووس و سەرنووسەر، بەبڕێك پارە غەرامە دەکرێن کە لە (1,000000) یەك ملیۆن دینار کەمتر و لە (5,000000 ) پێنج ملیۆن دینار پتر نەبێ. کاتێك یەکێك لەم خاڵانەی خوارەوەی بڵاوکردەوە:-

1- چاندنی تۆی ڕق و کینەو لێکترازاندنی پێکهاتەکانی کۆمەڵ.

2- سوکایەتیکردن بە بیرو باوەڕەو ڕێو ڕەسمە ئاینییەکان.

3- سوکایەتیکردن بە سیمبول و پیرۆزییەکانی هەر ئایین و ئایینزایەكو لەکەدارکردنیان.

4- هەربابەتێك پەیوەندی بە نهێنیەکانی ژیانی تایبەتی تاکەوە هەبێ، هەر چەندە راستیش بێ، بەڵام بڵاوکردنەوەی ببێتە هۆی لەکەداربوونی.

5- جنێودان وتوانجی ناڕەواو ناوزڕاندن.

6- هەر بابەتێك زیان بە رێکاری لێکۆڵینەوەو دادوەری بگەیەنێ تەنیا مەگەر دادگا رێگای بە بڵاوکردنەوەی دابێ.

7- پێشێلکردنی پرەنسیپەکانی بەڵێننامەی (میثاق شرف)ی فیدراسیۆنی نێودەوڵەتی ساڵی (1954)ی هەموارکراو کە پاشکۆی ئەم یاسایە.

دووەم: رۆژنامەی بلاّو کەرەوە بە برِێك پارە غەرامە دەکرێت کە لە (5,000000) پێنج ملیۆن دینار کەمترو لە (20,000000) بیست ملیۆن دینار پتر نەبێت، ئەگەر یەکێك لەوانەی لە برِگەی (یەکەم)دا هاتووە بلاّو کردەوە.

سێیەم: لەکاتی دووبارەکردنەوەدا دادگا بۆی هەیە سزا داراییەکەی زیاد بکا، بە مەرجێك لە دوو هێندەی پارەی سزاکە کە لە برِگەکانی(یەکەم)ی سەرەوەدا هاتوون پتر نەبێ.

چوارەم: داواکاری گشتی و زیان پێ گەیشتوو بۆیان هەیە بەپێی یاسا داوا تۆمار بکەن.

**ماددەی دەیەم:**

حوکمەکانی ماددەی (نۆیەم) ئەو رۆژنامەو چاپکراوانە ناگرێتەوە کە بەمەبەستی زانستی تەواو لەلایەن دەزگا حکومی و زانکۆکان و سەنتەرەکانی تۆژینەوەی زانستی دەهێنرێن.

**ماددەی یازدەم:**

هەر بابەتێك لەسەرچاوەکانی دەرەوەی هەرێم وەرگیرابێ یاخود وەرگێردرابێ لە بەرپرسیارێتیی تاوانەکانی بلاّوکردنەوە نابووردرێ.ماددەی دوازدەم:

کار بەهیچ دەقێك ناکرێ کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ.

**(حوکمە کۆتاییەکان)**

**ماددەی سیازدەم:**

لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان پێویستە حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

**ماددەی چواردەم:**

**ئەم یاسایە، لە رۆژی بڵاوکردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان)ەوە جێبەجێ دەکرێ.**

**مەسعود بارزانی**
**سەرۆکی هەرێمی کوردستان ـ عێراق**

**ئەم یاسایە لە 17ی رەزبەری 2708ی کوردی بەرامبەر10ی شەوالی 1429ی کۆچی و بەرامبەر 9ی تشرینی یەکەمی 2008ی زاینی لە هەولێر دەرچووە**

**هۆیە پێویستەکانی دەرکردنی ئەم یاسایە**

ئـەمڕۆ ڕۆژنامەگـەری لـە کۆمـەڵگای کوردسـتانی و نێودەوڵەتـدا گرنگیـەکی زۆری هەیـەو، ئاسـۆییەکی فراوانــی لــە ئــازادی لەبەردەمدایــە و، ئەمــەش وای خواســتووە یاسایەکی تایبەتی بۆ دەربچێت تاکو کاری ڕۆژنامەگەری بـە جۆرێکی وا ڕێك بخات کـە لەگەڵ گیانی سەردەم و گەشەسەندنەکانیدا بگونجێ و وابکات هاووڵاتی ئاگاداری ڕاستیی ڕووداوەکان بێ و لە پێناو دابین کردنی پێداویستیەکانی ئازادی ڕۆژنامەگەری بە ڕوونی و پیـشەیی و دەربڕیـنی بیروبۆچوونەکانۆبەشـداریکردنێکی کاریگـەر لـە دامەزرانـدنی کۆمـەڵی مـەدەنی و ڕەخـساندنی پرانـسیپەکانی دیموکراسـی و مـافی مـرۆڤ، ئـەم یاسـایە دانرا.